

WWF-Norge

Kristian Augusts gate 7a
Pb 6784 St. Olavs plass
0130 OSLO
Norge

Tlf: 22 03 65 00
Direkte: 22 03 65 00
Faks: 22 20 06 66
kteien@wwf.no
info@wwf.no
www.wwf.no

Direktoratet for naturforvaltning
Att. Hege Langeland
7485 Trondheim

Vår ref
20060512KTT

Dato
Oslo, 12.05.2006

Innspill om virkemidler for økt lokal verdiskaping

Vi viser til e-post av 05.05.2006 fra sekretæren i arbeidsgruppa for handlingsplan for bærekraftig forvaltning, skjøtsel og bruk av verneområder, Hege Langeland, og ønsker å komme med følgende korte innspill om virkemidler for økt verdiskaping.

Kommentarer til første avsnitt

Her står det at natur- og kulturarven samtidig skal bevares som kilde til friluftsliv, rekreasjon og natur- og kulturopplevelser. Vi mener at det også må framheves at naturverdiene i verneområdene ikke bare skal bevares for menneskets friluftsliv og opplevelse, men også er et av de viktigste virkemidlene for å ta vare på det biologiske mangfoldet. Nært knyttet til dette er behovet for å klarere definisjoner av verneformålet og hvilke verneverdier som har høyest prioritet. Det vil også være behov for å sette tilstandsmål for naturtyper, slik at en i større grad en i dag for klargjort hva slags natur en faktisk skal bevare. Dette vil klargjøre hva som kan tillates dersom tilstandsmålene skal oppfylles. I mange områder vil det kunne tillates en del bruk uten at opplevelsen av landskapet som helhet blir svekket eller muligheten for friluftsliv. I andre områder kan denne bruken imidlertid medføre at enkelte arter eller naturtyper utsettes for et press som ikke er bærekraftig på sikt, og da er det grunn til å begrense/stanse bruken i visse områder. Tilstandsmål og tydeligere verneformål vil kunne sette klarere grenser og føringer for dette.

Offentlige virkemidler

Verneområder

Vi mener at den foreslåtte teksten går langt i å si at verneforskriftene ikke skal være til hinder for aktivitet og bruk. Her må det framkomme at kunnskapsgrunnlaget om naturverdiene og overvåking i verneområdene i dag er svært mangelfull og at det kreves et stort løft på dette området før en kan si hvordan verneverdiene påvirkes. Før denne kunnskapen er på plass, må et *føre-var*-prinsipp legges til grunn for om ulike typer aktiviteter og bruk skal tillates. Graden av ulike typer bruk og aktivitet må dessuten ses i sammenheng med hvilke naturtyper det er snakk om. En type bruk kan være uproblematisk i ett område, men svært skadelig i ett annet. Når det er snakk om bærekraftig bruk, er dette også et begrep tolkes svært ulikt. Mens kulturbetingete naturtyper, hvorav mange er truet, er avhengige av ekstensiv landbruksdrift (det er altså ikke likegyldig på hvilken måte bruken foregår),

WWF La barna arve en levende jord

Registrert som:
WWF-World Wide Fund for Nature
WWF-Fondo Mondiale per la Natura
WWF-Fondo Mundial para la Naturaleza
WWF-Fonds Mondial pour la Nature
WWF-Welt Natur Fonds
Også kjent som World Wildlife Fund

bør andre naturtyper få stå i fred om naturverdiene skal bevares. Slike nyanser og forbehold bør klart framkomme i teksten om forvaltningsplaner.

Utenfor verneområder

Selv om handlingsplanen i hovedsak skal omhandle verneområder, er det svært viktig at også buffersonene til verneområdene omtales grundig. I omtalen av juridiske virkemidler utenfor verneområder bør det omtales hvordan de eksisterende virkemidler brukes i dag og muligheter for å bruke dem for å gi klarere føringer i forbindelse med mer næringsmessig bruk ulike områder. Det bør særlig omtales hvordan det kan være aktuelt å gi større føringer for hvordan buffersonene til verneområder kan brukes i denne sammenheng. Dette fordi det kanskje vil være i disse områdene en vil kunne tillate infrastruktur og ev. spesielle tilrettelegginger som ikke er aktuelle innenfor verneområdene. Også i disse områdene som ikke er vernet bør en omtale at dette må skje på en måte som ikke ødelegger naturverdiene, både i fht. til de nasjonale føringer som ligger i lovverket og politisk, men også av hensynet til naturen som reiselivsprodukt. En utstrakt hyttebygging i et fjellområde vil for eksempel kunne forringe betydelig destinasjonen som verdi for utenlandske turister som kommer til Norge for å oppleve flott og uberørt natur.

Selv om lovverk som plan- og bygningsloven og motorferdselloven legger klare føringer for hvordan arealer kan brukes, er det stor variasjon av praksis rundt om i ulike kommuner, og dette har medført betydelige konsekvenser for naturen. Og lovens intensjoner følges på langt nær alltid. Det finnes som kjent et uttall eksempler på slepphendt bruk av dispensasjoner fra motorferdselloven, noe som er i strid med lovens intensjoner. Plan- og bygningsloven sier at alle kommuner skal utarbeide kommuneplan, men i praksis er det en rekke kommuner som ikke har en slik kommuneplan. Dette medfører at reguleringer og utbygging i slike kommuner større grad styres av enkeltvedtak i kommunene og ikke underlegges den langsiktige planlegging som det ligger føringer for i lovverket. Slike eksempler på avvik fra lovrammeverket bør omtales slik at behovet for nasjonale føringer framkommer i handlingsplan for bærekraftig forvaltning, skjøtsel og bruk av verneområder.

Økonomiske virkemidler

Vi mener det må komme klart fram at bruk av tilskuddsordninger må være spesifikke og underlagt tydelig målstyring med utgangspunkt i verneformålene og ivaretagelse av naturverdiene. Eventuell bruk av tilskuddsordninger må ikke brukes dersom ikke et godt faglig grunnlag legger til grunn at tiltak tjener det ønskede formål.

I omtalen av landbrukets kulturlandskapsmidler og støtteordninger bør det klart komme fram av teksten på hvilken måte disse brukes og virker og at de slik de fungerer i dag, er lite spesifikke og effektive til å ta vare på truede naturverdier. Disse midlene har et næringsutgangspunkt og er ikke innrettet mot å ta vare på spesielt viktige naturområder i landbruket.

Tilskuddsordningene på knyttes opp mot kunnskapen om naturutvikling som framkommer av en systematisk overvåking. De må brukes på en mest mulig effektiv og formålstjenlig måte, og de må ikke medføre en forringelse av naturverdier, slik mange støtteordninger i landbruket har medført fram til nå.

Også de regionale utviklingsmidlene må brukes i tråd med overordna målsetninger i naturvernpolitikken. Dette bør også omtales.

Prosesser for involvering av ulike aktører

Det er svært viktig å ha organer som kan koordinere prosesser der ulike aktører og interesser kan samles. Under omtalen av dette bør det vises til vellykkede slike prosesser og måter det er gjennomført i andre prosjekter/land. Det bør spesielt omtales hvordan dette gjøres i Europarc Federation og i PAN Parks. I slike prosesser er det viktig at alle får reell medbestemmelse. Dette krever imidlertid at de ulike parter har ressurser til å kunne delta. Deltakelse i flere slike prosesser er for eksempel ofte vanskelig for naturvernorganisasjonene på grunn av kapasitetsmangel. Skal slike prosesser gjennomføres, må de ulike interesser gjøres i stand til å kunne delta. Dette bør omtales i dette kapitlet. Dersom det ikke legges til rette for det, blir det næringsinteressene som får størst påvirkning i slike prosesser.

Økt forvaltningsapparat

Statusbeskrivelsen for forvaltningsapparatet for naturforvaltning må inneholde en beskrivelse av det som har skjedd med naturkompetansen i kommune, der nå under 10 prosent av kommunene har en egen miljøvernleder/konsulent, og de med delte stillinger jobber stadig mindre med miljø (jf. ProSUS-undersøkelse 2004). Den manglende reiselivskompetansen i de fleste kommuner bør også omtales. Dessuten må denne beskrivelsen omtale det store gapet vi har mellom naturvern og reiseliv i dag, og behovet for en kraftig økt koordinering mellom de ulike satsinger innen reiseliv (også innen landbruk) og naturforvaltningen. Dette må ses i lys av de nye utfordringer en ev. økt bruk av verneområder skaper, og behov for at myndighetene tar større ansvar for informasjon til næringa, kompetanseoppbygging i næringa og koordinering og regulering av de aktivitetene og initiativer som igangsettes i de ulike områder.

Samarbeid mellom statlige, kommunale og private aktører i prosjekt

Under dette avsnittet bør det trolig også vises til eksempler fra utlandet som Europarc Federation's Charter for Sustainable Tourism og PAN Parks. Dette avsnittet bør også klargjøre hvilken rolle myndighetene bør ha i forhold til å koordinere ulike prosjekter og initiativer, og deres ansvar for i alle fall på sikt å sørge for at de ulike prosjekter ikke "slår hverandre i hjel", men kan samordnes på hensiktsmessige måter.

Private virkemidler

Under dette kapitlet bør det nasjonale økoturismeprosjektet i regi av GRIP, Innovasjon Norge og WWF omtales, både i forbindelse med sertifisering av naturbasert reiseliv og i fht. samarbeid mellom ulike private aktører.

Ta gjerne kontakt dersom dere ønsker utfyllende kommentarer om noen av innspillene.

Vennlig hilsen

Kristin Thorsrud Teien
Rådgiver, biologisk mangfold

wwf La barna arve en levende jord

Registrert som:
WWF-World Wide Fund for Nature
WWF-Fondo Mondiale per la Natura
WWF-Fondo Mundial para la Naturaleza
WWF-Fonds Mondial pour la Nature
WWF-Welt Natur Fonds
Også kjent som World Wildlife Fund